

Mei 2026

79^e jaargang, nummer 3

OPBOUW

Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen

OPBOUW 2026-3 ALGEMENE EDITIE

Via de omslag willen we hedendaagse religieuze kunst onder de aandacht brengen. Deze keer het werk van de Slowaakse kunstenaar Ladislav Záborský (1921–2016):

Op de voorpagina staat "Duch Boží" (Geest van God). Het schilderij verbeeldt de Geest als duif in beweging over het water en sluit daarmee aan bij het thema van dit nummer: Pinksteren en de gaven van de Heilige Geest.

Kenmerkend voor Záborský's werk is het licht waarin figuren en omgeving bijna lijken op te lossen. Zijn schilderijen zijn pogingen om God te ontdekken. Over zijn werk schreef hij: "De inhoud van mijn werk is de ervaring van God overgebracht in mijn hart (...) Kunst die waarheid en schoonheid zoekt, is de anticipatie op de eeuwigheid."

Záborský werd vanwege zijn religieuze activiteiten tussen 1953 en 1957 gevangengezet, onder meer in Praag.

https://en.wikipedia.org/wiki/Ladislav_Záborský

Bijdragen voor de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen zijn nodig om de activiteiten van de gemeente te kunnen financieren. U kunt uw bijdrage overmaken op de volgende rekening:

NL21 RABO 0373 7136 14

tnv Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen

Alvast hartelijk bedankt voor uw bijdrage.

Bestellen collectebonnen:

Collectebonnen: handig, zeker nu er minder contant geld wordt gebruikt.

U bepaalt zelf hoeveel u aan een collecte geeft, door een of meer bonnen in de collectezak te doen.

De bonnen zijn verkrijgbaar voor **€ 50 per vel** (bonnen van 1 en 2 euro).

Bestellen: maak € 50 (of het meerdere daarvan), plus € 1 voor het versturen, over naar rekeningnummer NL21 RABO 0373 7136 14 tnv de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen, onder vermelding van 'collectebonnen' en uw postadres.

Graag ook even een berichtje sturen aan de kerkrentmeesters (elgg.kerkrentmeesters@gmail.com of Haddingestraat 23, 9711 KC Groningen), zodat wij de betaling kunnen thuisbrengen.

U ontvangt de collectebonnen per post thuis.

Inhoud

Inhoud.....	3
Van de redactie.....	4
Opbouw en nieuwsbrief.....	4
Meditatie: De 7 gaven van de Heilige Geest.....	5
Kerkdiensten mei-juli 2026.....	7
Buitendag 31 mei: Geef hoop niet op!.....	9
Zondag 7 juni: Fietsen naar Garmerwolde.....	10
Zondag 14 juni – Zweedse dienst – aanvang 11 uur!.....	11
Parkeren.....	12
Activiteitenoverzicht.....	12
Van de kerkenraad.....	13
Vacaturebank Lutherse Gemeente.....	14
Zingen voor Vrede in de Lutherse Kerk.....	14
Van de kerkrentmeesters.....	15
Verslag studiedag Luthers Diaconaal Platform.....	16
Van de diaconie: collectedoelen.....	17
Onder de Zwaan: luthers erfgoed komt tot leven.....	18
Nog te bestellen: Lutherbier & Katharinabock.....	21
Uitnodiging van het Stads klooster: Pinksterpelgrimage.....	21
Uniek! Muziek voor twee orgels.....	22
Midzomernachtconcert 21 juni.....	22
Lutherse Werkweek voor Kerkmuziek.....	22
Uitgaansagenda Lutherse Kerk.....	23
Handige adressen.....	23

Van de redactie

Dit nummer verschijnt in de week voor Pinksteren en dat zullen we weten ook: Susanne Freytag schreef een boeiende meditatie over de zeven gaven van de Geest. In dit voorzomerse nummer verder berichten over verschillende activiteiten om aan deel te nemen, om te beginnen de Buitendag van de noordelijke lutherse gemeenten op 31 mei in Leeuwarden. Graag even opgeven als u mee wilt.

Dan een mooie bijdrage vanuit het Luther Museum in Amsterdam, waar in de tentoonstelling *Onder de Zwaan* ook een bank en klok uit onze Lutherzaal te bewonderen zijn.

Graag ook even aandacht voor de **vacaturebank** op blz. 14. Onze gemeente heeft actieve mensen nodig! Om te beginnen iemand die wil helpen met het koffiezetten, want er zijn nog maar 2 koffiezetters over (en dat terwijl het koffiedrinken na de dienst weleens 'het derde sacrament' wordt genoemd!).

Wij wensen u veel leesplezier.

De redactie redactieopbouw@elgg.nl

Opbouw en nieuwsbrief

Opbouw, het blad van onze lutherse gemeente, verschijnt 6x per jaar. Alle leden en vrienden van de gemeente hebben recht op het ontvangen van Opbouw (gemeente-editie). In principe wordt dit blad digitaal verstuurd, per e-mail. Maar op verzoek kunt u het ook op papier, per post, ontvangen. Daar zijn geen kosten aan verbonden.

Wilt u overstappen naar digitaal, of is uw e-mailadres gewijzigd? Of wilt u laten weten dat u Opbouw per post wilt ontvangen? Wij horen het graag, via het e-mailadres **verzendingopbouw@elgg.nl** of per post: Haddingestraat 23, 9711 KC Groningen.

Naast Opbouw verschijnt wekelijks onze nieuwsbrief, de Haddinger Courant. Als uw e-mailadres bij de ledenadministratie bekend is, ontvangt u automatisch ook de nieuwsbrief (mensen van buiten de gemeente kunnen zich voor de nieuwsbrief aanmelden via de website, www.elgg.nl).

De redactie

Meditatie: De 7 gaven van de Heilige Geest

Op meerdere plaatsen in de Bijbel wordt gesproken van de gaven, of van de vruchten van de Heilige Geest. Aan die vruchten kunnen we de Heilige Geest herkennen. Dat we de Heilige Geest alleen indirect kunnen herkennen is niet zo verwonderlijk. De Heilige Geest zelf is namelijk ongreepbaar. De Heilige Geest wordt niet voor niets vergeleken met de wind (vgl. Johannes 3:8). Je hoort het geluid van de wind, je ziet de bladeren bewegen, je voelt de wind op je huid, je merkt de tegenkracht als je tegen de wind in moet fietsen en je geniet wanneer je de wind in de rug hebt. Maar vaak merk je in dat geval de meewind niet eens op omdat je denkt dat je zelf zo lekker hard aan het fietsen bent.

Zo is dat ook met de Heilige Geest, die is moeilijk te pakken, maar de Heilige Geest herken je aan de invloed en de effecten die Zij heeft op mensen. Daarom wordt er in de Bijbel op meerdere plaatsen over de gaven en de vruchten van de Heilige Geest gesproken. Later heeft de kerkelijke traditie er 'lijstjes' van gemaakt. Zo zijn er zeven of negen gaven van de Geest en spreekt men van de twaalf vruchten van de Geest. Je kunt spreken van gave, geschenk of het Griekse woord 'charisma' gebruiken. De Heilige Geest is de kracht die van God uitgaat en die mensen in beweging wil brengen.

Deze keer zal ik het hebben over de 7 gaven van de Geest. De zeven gaven zijn gebaseerd op een tekst uit het Oude Testament, Jesaja 11:2-3:

De geest van de HEER zal op hem rusten:
een geest van wijsheid en inzicht,
een geest van kracht en verstandig beleid,
een geest van kennis en ontzag voor de HEER. (NBV21)

Wie heeft meegeteld komt maar op zes gaven van de geest. Hoe komt men dan bij de 7 gaven van de Geest? In het volgende vers wordt opnieuw van het 'ontzag voor de Heer' gesproken. In de vertaling vanuit het Hebreeuws naar het Grieks (in de Septuaginta) en later naar het Latijn (in de Vulgata) werden hier twee verschillende woorden voor dezelfde Hebreeuwse uitdrukking gebruikt. Zo ging men de 'liefde voor God' (vroomheid) en het

'ontzag voor God' als twee verschillende gaven tellen. En zo kwam men bij het mooie getal van 7 gaven van de Geest.

De gave van **wijsheid**

Dat is een gave die ons laat herkennen wat goed is voor mij en voor anderen. We zeggen: wijsheid komt met de jaren, maar ook kinderen kunnen heel wijs reageren. Bij wijsheid hoort niet alleen de gave te herkennen wat goed is voor mij en voor anderen maar bij de wijsheid hoort ook om dit vervolgens ook te doen.

De gave van **inzicht**

Inzicht is het resultaat van ons nadenken. Daarvoor gebruiken we ons verstand. Het verstand laat ons nadenken over de wereld en geeft ons inzicht in wat goed en slecht en wat belangrijk is en wat niet.

De gave van **kracht**

Dit is de gave die ons weerbaar maakt en moedig ook als het leven moeilijk is. De gave van de kracht en sterkte helpt ons aan onze overtuigingen te blijven vasthouden, ook dan wanneer het moeilijk wordt.

De gave van **raad**

Deze gave van raad en 'verstandig beleid' vraagt de bereidheid te luisteren naar de raad van betrouwbare mensen en naar de raad die God ons geeft bij ons eigen nadenken.

De gave van **kennis**

Dit is de gave van kennis en wetenschap die ons in staat stelt de wereld om ons heen, de schepping van God te verkennen en te bevatten met onze kennis.

De gave van de **vroomheid**

Het woord 'vroomheid' klinkt ouderwets, het wordt nu vertaald als 'liefde voor God'. Deze gave laat ons een gelovig leven leiden. Hoe doe je dat, gelovig leven? Bij een gelovig mens wordt het denken en handelen door het geloof gedragen. Vroomheid komt voor uit een persoonlijke verbondenheid met God.

De gave van het **ontzag voor God**

In oudere vertalingen wordt hier van de 'vreze des Heren' gesproken. Bij het woord 'vrees' denken we in onze tijd te veel aan 'angst' alsof we voor God bang moeten zijn. Bij het ontzag voor God gaat het om het respect, de achting en eerbied waarmee we God tegemoet treden. God is veel groter, machtiger en omvattender dan wij. God verdient het dat we God met ontzag benaderen.

Wat mij opvalt is dat het bij deze gaven om zeer nuchtere gaven gaat, die weinig met geestvervoering en spreken in tongen en wondergenezingen te maken hebben.

God wil ons al deze gaven geven en nog veel meer. De Heilige Geest brengt ons deze geschenken Gods. Het zijn echte gaven, geschenken waarvoor we niets hoeven te doen, die we niet hoeven te verdienen. God wil ons rijkelijk beschenken! Dat vergeten we vaak. De vraag is eerder: kunnen wij het geschenk, de geschenken aan? Het kan zelfs zo zijn dat we liever de boot afhouden. Ik denk zelfs dat wij soms geneigd zijn de geschenken van God uit voorzorg niet aan te nemen, omdat we vrezen dat het bij de geschenken van het geloof eerder om zware verplichtingen gaat. Maar dat zijn onze eigen spookbeelden die we ervan maken.

Bij de gaven van de Geest gaat het niet in eerste instantie om iets buitengewoons, maar juist om de gave om vanuit het geloof een bezonnen, nuchter, verstandig leven te leven, dat ook in moeilijke momenten stand houdt. De kracht daartoe wordt ons vanuit de Heilige Geest geschonken.

Ds. Susanne Freytag

Kerkdiensten mei-juli 2026

*De diensten beginnen om 10.00 uur in de kerkzaal, tenzij anders vermeld. De gegevens zijn onder voorbehoud van wijzigingen. Zie onze website **elgg.nl** of onze nieuwsbrief voor actuele informatie.*

Kunt u de dienst niet fysiek meemaken? We zenden regelmatig uit. Zie <http://kerkdienst.elgg.nl>

De orde van dienst is vanaf vrijdag of zaterdag te vinden op de website, onder 'Agenda en diensten'.

MEI

mei 24

Pinksteren

viering Heilig Avondmaal

voorganger: ds. Susanne Freytag

mei 31

Trinitatis

noordelijke lutherse buitendag in Leeuwarden

zie de informatie op blz. 9

JUNI

jun 7

1e zondag na Trinitatis

fietstocht Zincafé, viering in Garmerwolde

vertrek om 12 uur vanuit de Remonstrantse kerk,
Coehoornsingel 14

zie de informatie hieronder

jun 14

2e zondag na Trinitatis

11.00 uur

tweetalige dienst, Zweeds en Nederlands

voorganger: ds. Elsa Westberg

jun 21

3e zondag na Trinitatis

voorganger: ds. Saskia Treu

* na de dienst: LUNCH, ieder brengt iets mee *

jun 28

4e zondag na Trinitatis

viering Heilig Avondmaal

voorganger: ds. Susanne Freytag

JULI

jul 5

5e zondag na Trinitatis

10.30 uur

zomerdienst Kleine Oecumene

in de Remonstrantse Kerk, Coehoornsingel 14

voorgangers: ds. Berend Borger, ds. Nick Everts en
ds. Susanne Freytag

jul 12

6e zondag na Trinitatis

**8.45 uur kerk open, 9.00 uur wandeling
naar Martinikerk, dienst aldaar 9.30 uur**

jul 19

7e zondag na Trinitatis

**8.45 uur kerk open, 9.00 uur wandeling
naar Oud-Katholieke Sint Martinuskerk,
mis aldaar 10.30 uur**

**Op 26 juli en 2 aug. wandelingen naar verschillende kerken.
Meer informatie in het volgende nummer van Opbouw.**

Volgende zomerdiensten van de Kleine Oecumene:

9 aug. in de Doopsgezinde Kerk, 16 aug. in de Lutherse Kerk.

Buitendag 31 mei: Geef hoop niet op!

De Buitendag van de Noordelijke Lutherse gemeenten vindt dit jaar plaats op 31 mei 2026, Trinitatis, in de Lutherse kerk in Leeuwarden. Deze dag is een prachtige gelegenheid om elkaar als lutheranen in het Noorden te ontmoeten.

Thema: Geef hoop niet op! (Jane Goodall)

Programma:

9.30 uur	Ontvangst met Koffie/Thee en koek
10.00 uur	Kerkdienst met Heilig Avondmaal
	Voorgangers: ds. Toos Reichman en ds. Susanne Freytag
	Met medewerking van de Lutherse Cantorij
	onder leiding van Tymen Jan Bronda
12.15 uur	Lunch, koffie, thee, broodjes en soep
13.15 uur	* Praamvaren door de grachten van Leeuwarden
	* Stadswandeling Historisch Leeuwarden met gids
	* Film Jane Goodall: Geef hoop niet op
14.45 uur	Afsluiting door ds. Reichman
15.00 uur	Frisdrank, Wijn, Bier en Borrelnootjes

Het programma houdt rekening met mensen die slecht ter been zijn.

Adres van de Lutherse kerk:
Nieuwe Oosterstraat 28-30, Leeuwarden.

Men kan gratis parkeren op de parkeerplaats, inrit naast Wijbrand de Geeststraat 91, 150 m lopen van de kerk.

Vanaf het treinstation Leeuwarden is het ongeveer een kwartier lopen naar de kerk.

Graag even opgeven als u mee wilt! Dat kan t/m 25 mei bij onze scriba, emailadres: scriba@elgg.nl. Wilt u ook vermelden of u plaatsen over heeft in de auto, of dat u wilt meerijden? Dan proberen we het vervoer te organiseren.

Zondag 7 juni: Fietsen naar Garmerwolde

Op deze zondag is er geen dienst in de Lutherse Kerk, maar gaan we samen met de Doopsgezinden, Remonstranten en iedereen die zin heeft om mee te gaan op de fiets of met ander vervoer naar Garmerwolde.

Voor het derde jaar organiseert **Zincafé - tussen kerk en cultuur** een fietstocht. Dit jaar zijn we welkom in de Hervormde kerk van Garmerwolde.

De middeleeuwse kerk van Garmerwolde is een van de mooiste laatromaanse kerken van Stad en Ommeland. De kerk, oorspronkelijk een roomse kruiskerk, en de losstaande zadeldakstoren dateren uit de 13e eeuw. Het interieur van de kerk met zijn beschilderde meloengewelven is goed bewaard gebleven en de moeite van het bekijken zeker waard.

De Stichting Oude Groninger Kerken heeft deze kerk ingericht als schoolkerk. Dat wil zeggen dat schoolklassen door de week de kerk kunnen bezoeken en daar een volledige les bezig zijn met de kerk en de toren. In de toren is een educatief programma over jodendom, christendom en islam. Wij worden rondgeleid door de beheerders van het koffiehuis achter op het terrein en sluiten de bijeenkomst af met een middaggebed in de kerk. Het bezoek is ook zeer geschikt voor kinderen.

Praktisch:

De fietsers vertrekken om 12.00 uur bij de Remonstrantse Kerk, Coehoornsingel 14, Groningen. Het is wel handig om van tevoren iets gegeten te hebben.

Wie mee gaat fietsen hoeft zich niet aan te melden. Als u om welke reden dan ook niet op fiets gaat, maar met de auto, wilt u dat dan van tevoren aan ds. Borger (**b2.borger@planet.nl**) melden? Dit in verband met de catering.

We hopen weer op een mooie en inspirerende middag samen.

Verdere activiteiten van het Zincafé dit jaar:

20 september 2026, Lezing: Doopsgezinden / Remonstranten en de moderne tijd, 14 - 16 uur Doopsgezinde Kerk

22 oktober 2026, Frans Kazenbroot met liedjes van Leonard Cohen, 19.30 - 21.30 uur Lutherse Kerk

16 december 2026, Claartje Kruijff, 19.30 -21.30 uur Remonstrantse Kerk

Zondag 14 juni – Zweedse dienst – aanvang 11 uur!

Als lutheranen weten we ons wereldwijd verbonden en hebben leden komend uit verschillende landen. Daarom hebben we soms een dienst in een andere taal. Elsa Westberg is priester van de Zweedse Lutherse Kerk in Nederland en gaat zondag 14 juni bij ons voor. De Zweedse Kerk heeft een lange geschiedenis in ons land. Vanaf de start, ruim honderd jaar geleden, waren het vooral zeelui die de havenstad Rotterdam aandeden.

We hebben Elsa Westberg gevraagd om de dienst in het Zweeds te houden voor hen die thuis zijn in die taal of geïnteresseerd zijn deze taal te leren. En toch blijft het ook een gewone zondagsdienst voor alle lutheranen. We zorgen voor vertalingen van de lezingen en de preek en zingen samen in het Zweeds.

Omdat er ook enkele leden van de Zweedse kerk vanuit Rotterdam naar deze dienst willen komen is deze dienst om 11 uur. Anders zouden ze wel heel erg vroeg uit Rotterdam moeten vertrekken.

Voor ons is dit een mooie gelegenheid om de Zweedse lutherse traditie te leren kennen. En kent u mensen uit Zweden of met een interesse voor Zweden ... nodig hen uit voor deze dienst.

Susanne Freytag

Parkeren

Met hoeveel aandacht je ook in de kerk zit, of aan de koffie, soms denk je toch aan de auto. Want tot 12 uur is het op zondagmorgen gratis parkeren, maar vanaf dat moment moet er betaald worden. Anders dreigt er een vette boete.

Een paar tips voor ontspannen parkeren:

- parkeren is **gratis** op de volgende feestdagen:
Nieuwjaarsdag, Eerste Paasdag, Eerste Pinksterdag, Eerste Kerstdag
- **parkeerautomaat**: in het gebied Binnenstad/Zuiderdiep (3001) is de maximale parkeerduur 60 minuten. De tijd kan bij de automaat vooraf ingesteld worden: betaal je om 9.30 uur voor een uur, dan gaat dit pas tellen om 12 uur en kun je dus rustig tot 13 uur blijven staan.
- parkeren kan ook **via een app**. Heb je een parkeerapp geïnstalleerd op je telefoon, dan kun je je eenvoudig aan- en afmelden. Is de parkeertijd om, dan kun je op afstand verlengen. De parkeerkosten worden later automatisch afgeschreven. Er zijn verschillende apps beschikbaar, zoals b.v. Easy Park, Q-Park, ANWB Parkeren, Rabo App of Flitsmeister.

Activiteitenoverzicht

woensdag 27 mei	19.30-21.30 uur	Prediker lezen
donderdag 4 juni	17.00-17.30 uur	Zingen voor Vrede
zondag 7 juni	12.00-16.00 uur	Fietstocht Garmerwolde
woensdag 10 juni	19.30-21.30 uur	Prediker lezen
maandag 15 juni	20.00-22.00 uur	Kerkenraadsvergadering
woensdag 24 juni	19.30-21.30 uur	Prediker lezen (slot)
donderdag 6 juli	17.00-17.30 uur	Zingen voor Vrede
maandag 13 juli	20.00-22.00 uur	Kerkenraadsvergadering

Allereerst hielden de kerkenraadsleden zich bezig met onze 'core business': de vieringen/diensten. Op Palmzondag was er een geslaagde dienst in het Duits, waarbij we ook mensen van buiten de gemeente mochten begroeten. De volgende dienst in het Duits is op 13 september a.s. - zegt het voort!

De Stille Week werd weer samen met de Kleine Oecumene gevierd: op Witte Donderdag bij de Remonstranten, op Goede Vrijdag bij de Doopsgezinden en op Stille Zaterdag in onze Lutherse kerk. Dat was een prachtige ingetogen muziekviering met muziek van Couperin, waarbij we een groot aantal bezoekers konden verwelkomen.

Op Eerste Paasdag werd de nieuwe Paaskaars binnengedragen en was er een kleurrijke dienst rond het verhaal van de Emmaüsgangers. Op 26 april was er voor het eerst sinds lange tijd weer een Metten-viering m.m.v. de heren van de Lutherse Cantorij.

Er vond een gesprek plaats met Arie Bijl van het project Duurzaam Luthers en onze classispredikant, Ellen Peersmann. De Lutherse gemeente in Leeuwarden kan op termijn helaas niet zelfstandig voortbestaan. Nu is het idee, dat zij een zgn. huisgemeente van onze gemeente zouden kunnen worden. De kerkenraad staat daar positief tegenover en wil het gesprek wel aangaan.

Een ander gesprek was met onze eigen Stichting tot Exploitatie van de Evangelisch-Lutherse Kerk. Het is goed om elkaar te ontmoeten rond onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor kerkgebouw en gemeente en uit te wisselen waar we mee bezig zijn.

Op 12 april hield de kerkenraad weer een 'heidag', waarin alle plannen en ideeën weer de revue passeerden. Wat doen we, waar gaan we mee door, wat laten we liggen? Altijd met het oog op ons drie-potenmodel: traditie, vernieuwing, samenwerking. Op 27 september staat hierover weer een gemeentegesprek gepland.

De kerkenraad

Vacaturebank Lutherse Gemeente

Om onze gemeente draaiende te houden zijn veel mensen nodig. En dat zijn vooral vrijwilligers! Iets doen voor de gemeente is leuk en dankbaar werk. Overweeg het eens. Gezocht worden mensen voor:

De **koffiegroep**.

Eens in de paar weken koffie/thee verzorgen na de dienst. Hiervoor wordt **DRINGEND** nog iemand gezocht! Eenvoudig, gezellig en zeker ook dankbaar werk.

De **kerkenraad**.

We hebben een ouderling en een diaken nodig. 1x per maand vergaderen, op zondag beurtelings de kerk inrichten/opruimen en dienst doen als ambtsdrager. Help mee de Lutherse traditie in Groningen levend te houden!

De **streaming**.

Verzorgen van de uitzending van de kerkdienst via Kerkdienstgemist.nl.

De uitzending wordt altijd door een aantal mensen thuis gevolgd; ook later wordt de dienst teruggekeken.

De **redactie van Opbouw**.

Kopij verzamelen en het blad in elkaar zetten, thuis achter de computer. Zes keer per jaar. Ons blad is belangrijk om alle leden en vrienden op de hoogte te houden. En reken maar dat het gelezen wordt!

...maar ook als u denkt: "ik wil wel iets doen, maar ik weet niet wat", spreek ons aan! Helpende handen - en stemmen - zijn welkom: bij verschillende activiteiten, de cantorij, PR, zilver poetsen enz.

De kerkenraad
scriba@elgg.nl

Zingen voor Vrede in de Lutherse Kerk

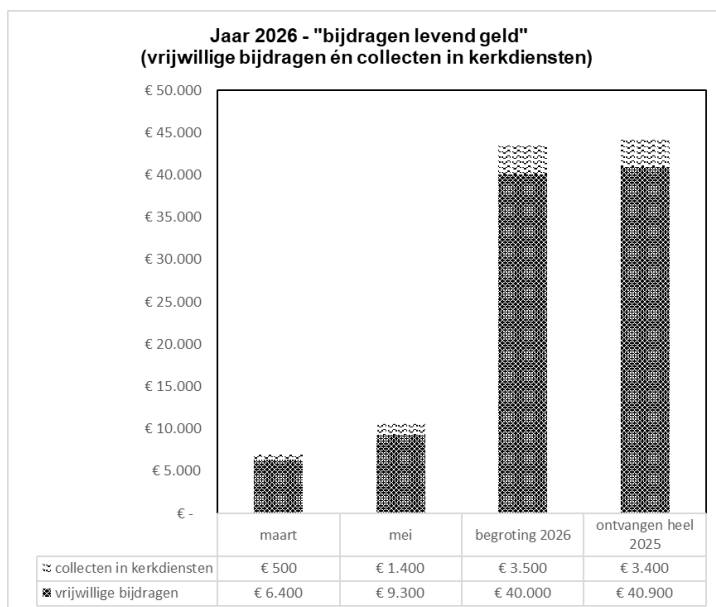
**Elke eerste donderdag van de maand,
17.00-17.30 uur.**

Komende data: donderdag 4 juni en donderdag 6 juli

Deur open om 16.45 uur, dicht om 17.45 uur. Welkom!

Bijdragen levend geld in 2026

De gemeente heeft tot eind april € 9.300 vrijwillige bijdragen en € 1.400 collecten in kerkdiensten ontvangen, tezamen € 10.700 bijdragen levend geld. Dank voor uw gulle gave! In een oogopslag is de situatie als volgt:

Actie Kerkbalans 2026

Met deze editie van Opbouw roepen we op tot de volgende termijn van uw bijdrage in het kader van de Actie Kerkbalans 2026. De gemeente zal tot het einde van het jaar nog rond € 32.500 bij elkaar moeten brengen voor het bedrag van € 43.500 dat als bijdragen levend geld is begroot. We rekenen op u en hebben het vertrouwen dat we daarin – zoals ook de vorige jaren is gebleken – zullen slagen.

Het **rekeningnummer** van de gemeente vindt u op blz. 2. U kunt natuurlijk ook een periodieke overschrijving bij uw bankrekening instellen, dan hoeft u er verder niet meer aan te denken.

Slim geven: meer waarde voor dezelfde euro

Wist u dat u de gemeente extra kunt steunen zonder dat het u onder de streep meer kost? Omdat onze Evangelisch-Lutherse Gemeente door de Belastingdienst is erkend als ANBI-instelling, zijn uw giften aftrekbaar.

- **Periodieke gift:** Dit is de slimste manier van geven. Hiermee is uw volledige bedrag aftrekbaar, zonder dat u rekening hoeft te houden met een drempelbedrag. Zo krijgt u meer terug van de fiscus, of u kunt met hetzelfde netto bedrag de gemeente een groter steuntje in de rug geven.
- **Nalaten:** Ook bij schenkingen uit een erfenis is de gemeente vrijgesteld van belasting. Zo gaat elke euro die u toevertrouwt direct naar het kerkenwerk.

Wilt u meer weten?

Denkt u erover na om uw bijdrage in een contract met de gemeente vast te leggen als periodieke gift, of wilt u informatie over nalaten aan de gemeente? Loop dan gerust even naar ons toe na de dienst of stuur ons een berichtje. We vertellen u er graag meer over in een vertrouwelijk gesprek.

Jaarrekening 2025

We verwachten dat we de jaarrekening 2025 binnenkort aan de kerkenraad aan kunnen bieden. Vooruitlopend hierop melden wij alvast dat de jaarrekening 2025 van 31 mei t/m 7 juni aanstaande ter inzage wordt gelegd. Voor de inzage kunt u contact opnemen met een van de kerkrentmeesters.

De kerkrentmeesters

Verslag studiedag Luthers Diaconaal Platform

Het Luthers Diaconaal Platform / Stichting Melanchthon hield op 9 mei zijn jaarlijkse studiedag, deze keer in Breukelen. Ingeleid en afgesloten werd deze dag door voorzitter Elsa Aarsen-Schiering, voorbereid door een zeer toegewijd bestuur en gefinancierd door drie bevriende stichtingen. Er waren ruim veertig diakenen, oud-diakenen, diaconaal werkers, theologen en bestuurders van diaconale stichtingen gekomen. Met een omlijsting door koffie, thee, een lunch, een hapje en een drankje bogen wij ons over het vraagstuk van de diaconie van de toekomst.

Prof. Dr. Thijs Tromp verzamelde associaties bij vragen over diaconie, die met zijn lespraktijk bij aanstaande theologen in Kampen verband houden. Aansluitend vertelde hij over blijvende en nieuwe vormen van armoede en hoe verschillende diaconieën erop reageren. Hij pleitte voor meer oecumenische samenwerking en vond het Luthers perspectief vanuit de

twee-rijkenleer inspirerend, omdat het ook niet-kerkelijk sociaal werk omvat en zekere taken aan wereldlijke overheden toevertrouwd. Daarnaast wees hij op de noodzaak voor protest vanuit de diaconie tegen onrecht.

In de middag maakten wij kennis met de *Stichting Diaconaal Centrum Bijlmermeer*, een samenwerkingsproject van 6 kerken, waaronder de Lutherse kerk. *Stap Verder* biedt Nederlandse les en sociale en juridische spreekuren over toegang tot voorzieningen, praktische hulp en vrouwenempowerment. Coördinatie van het bureau *Stap Verder* ligt in handen van diaconaal werker Erika Feenstra. Zij demonstreerde overtuigend met diverse ontroerende verhalen over bezoekers van het centrum, hoe belangrijk het is, om de verhalen over ons diaconaal werk door te geven en aan mensen duidelijk te blijven maken, hoe diep het diaconaal werk in onze christelijke waarden verworteld is.

Aan het einde van de dag werd spontaan de zojuist vrijgekomen bestuursfunctie door een ervaren professionele diaken overgenomen. Een zeer inspirerende dag en fijn, om zoveel betrokken mensen te mogen ontmoeten!

Beate

Van de diaconie: collectedoelen

24 mei - Kerk in Actie | Pinkstercollecte - Zending

In Cuba is er een tekort aan voedsel, brandstof en elektriciteit. Jongeren en goed opgeleide mensen vertrekken naar het buitenland. Daardoor leven ouderen en zieken vaak in barre omstandigheden. De Cubaanse kerken bieden pastorale en diaconale hulp. Onder meer door gaarkeukens met de inzet van jongeren. Zij brengen de meest kwetsbaren een voedzame maaltijd en bieden gezelschap. Voor dit doel ontvangen wij graag vanochtend uw bijdrage.

7 juni - Nederlands Luthers Genootschap | Batu Eilanden

De lutherse kerk heeft vanouds banden met de kerk op de Batu Eilanden, die deel uitmaken van Indonesië. Om de kerk daar te steunen en op die manier onze verbondenheid met onze zusters en broeders daar te bevestigen, collecteren we elk jaar aan het begin van de zomer voor de gemeenten op de Batu Eilanden. Tijd dus om nu de vakantie binnenkort aanbreekt, deze collecte van harte bij u aan te bevelen.

14 juni - Kerk in Actie | Binnenlands diaconaat

Kerk in Actie werkt samen met diverse (kerkelijke) organisaties om nieuwkomers in ons land, met welke status dan ook, te helpen met informatie, advies en scholing ter stimulering van hun zelfredzaamheid. Want of je nu asielzoeker, statushouder of arbeidsimmigrant bent of zelfs helemaal geen papieren hebt, de weg naar een stabiele situatie is lang en onzeker. Ook zet Kerk in Actie zich in voor huisvesting voor wie in de opvang van het COA wacht op een nieuwe start. Vandaag collecteren we voor deze vorm van diaconaat in de eigen omgeving.

21 juni - Kerk in Actie | Werelddiaconaat - Jongeren in Bolivia

Monocultuur en mijnbouw tasten de biodiversiteit in Zuid-Bolivia aan en dat vormt met de snelle klimaatverandering een bedreiging voor de inheemse bevolking. Daarom trekken veel jongeren weg. Om dat proces te stoppen worden inheemse gemeenschappen door nationale organisaties gesteund met landrechten, beter drinkwater en trainingen om zich aan het veranderende klimaat aan te passen. Jongeren leren ecologisch tuinieren en bijhouden en worden getraind in leiderschap. Vandaag bestemmen we de collecteopbrengst voor dit doel.

28 juni - Stichting De Vrolijkheid

Een op de drie vluchtelingen die naar Nederland komen, is jonger dan achttien. Zij verblijven vaak jarenlang in asielzoekerscentra, een omgeving die een serieuze bedreiging voor hun psychosociale gezondheid kan zijn. De Vrolijkheid streeft ernaar door het aanbieden van workshops op het gebied van onder meer muziek, dans, theater en beeldende kunst voor hen omstandigheden te scheppen die hun veerkracht versterken en hun talenten tot bloei laten komen. Ook in AZC's in onze provincie doet De Vrolijkheid dat. Uw diakenen bevelen de collecte voor dit bijzondere doel dan ook van harte bij u aan.

Collectebijdrage overmaken

U kunt uw bijdrage ook overmaken naar onze bankrekening:
NL 92 INGB 0006 3262 56 t.n.v. Diaconie ELGG Groningen. Dank!

De diaconie

Onder de Zwaan: luthers erfgoed komt tot leven

Tot en met 21 juni is in het Luther Museum in Amsterdam de tentoonstelling Onder de Zwaan te zien: een tentoonstelling over levend luthers erfgoed uit heel Nederland.

Op de koffie in Lutherse kerken

Het afgelopen jaar mocht ik voor het Luther Museum het project Duurzaam Luthers Erfgoed uitvoeren. Een droombaan wat mij betreft: ik reisde Lutherse kerken langs door heel Nederland en leerde over lutheranisme, erfgoed en de gemeenschap. Van Gouda tot Leeuwarden, van Den Haag tot Almere. Ik voerde herinventarisaties uit en gaf advies over hoe het erfgoed te bewaren, maar ik werd ook steeds meegenomen naar de kamers van de kerken.

In Utrecht mocht ik achter het orgel op zolder kijken, waar kerkgangers in de 19e eeuw hun namen hadden ingekrast als ze op zondag naar de kerk gingen. In Leeuwarden lieten ze mij de vondsten zien van de archeologische opgravingen die er waren uitgevoerd. In Den Haag hoorde ik over Ferdinand Domela Nieuwenhuis en in Almere zag ik welke betekenisvolle rol nieuwkomers in de gemeente spelen. Vaak vergezeld door een skitas, ons enige vervoersmiddel voor het avondmaalskleed van kunstenaar Koen Taselaar dat nu in de tentoonstelling te zien is.

Na al die bezoeken kwamen we tot de conclusie: hier moet een tentoonstelling over komen. Heel belangrijk vond ik daarbij dat lutheranen in de tentoonstelling zelf aan het woord zouden komen over hun eigen erfgoed. Samen met podcastmaker Bart Geeraedts nam ik daarom 13 nieuwe afleveringen op onder de noemer Lutherse Verhalen. Luisteraars van alle kanten van het land vertellen daarin over hun gemeenschap. De afleveringen zijn te beluisteren op alle podcastplatforms en klinken ook in de tentoonstelling zelf.

Groningen in Amsterdam

De tentoonstelling brengt zo'n twintig bijzondere objecten samen uit lutherse gemeenten door heel Nederland. Ook Groningen is vertegenwoordigd: te zien zijn een klok en een wandkleed in Amsterdamse schoolstijl uit de Lutherzaal in Groningen. Daarbij is een videofragment te horen van de podcastopname met predikant Susanne Freytag en bouwkundig expert Menno Sikkink, over de betekenis van de zaal.

De samenwerking met lutherse kerken uit het hele land was

onmisbaar. Zij leenden hun erfgoed uit, deelden hun verhalen en zaten achter de microfoon. De tentoonstelling is daarmee een echt co-creatieproject geworden: een gemeenschappelijk verhaal over wat het betekent luthers te zijn, toen en nu.

Programma mei en juni

De tentoonstelling is nog te bezoeken tot en met 21 juni. In de laatste weken is er een gevarieerd programma:

Zondag 24 mei | Duo Pleyel concert: Het internationaal vermaarde Duo Pleyel speelt samen met jong talent op de Bluthner-vleugel een programma rondom het thema van de tentoonstelling. Een bijzondere middagconcertserie die dit jaar voor het eerst in het Luther Museum te horen is.

Vrijdag 29 mei | Avondopenstelling: Vanaf 20.00 uur is de tentoonstelling 's avonds open met live muziek. Voor iedereen die niet gemakkelijk doordeweeks of in het weekend kan komen.

8 t/m 14 juni | Bachweek 2026: Onder het motto Een nieuw geluid sluit de tentoonstelling af met de Bachweek. J.S. Bach was een vroom lutheraan en inspireerde componisten door de eeuwen heen. Dit jaar is er speciale aandacht voor vergeten vrouwelijke componisten, met een nieuwe compositie van voormalig Componist der Nederlanden Anne-Maartje Lemereis.

19, 20 en 21 juni | Open Tuinen Dagen: Het Luther Museum doet mee aan de jaarlijkse Open Tuinen Dagen in Amsterdam, waarbij meer dan dertig Amsterdamse grachtentuinen hun deuren openen. Een mooie kans om tegelijk de tentoonstelling te bezoeken en de ommuurde museumtuin te ontdekken.

**Het museum is open op woensdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur. Adres: Nieuwe Keizersgracht 570, Amsterdam.
Meer informatie en het volledige programma:
luthermuseum.nl/agenda/onder-de-zwaan.**

Lianne Wilhelmus, Junior Conservator Duurzaam Luthers

Nog te bestellen: Lutherbier & Katharinabock

500 jaar geleden traden Martin Luther en Katharina von Bora in het huwelijk. Ter ere van dit feit zijn er twee bijzondere bieren gebrouwen: Lutherbier en Katharinabock. Deze bieren zijn nog te bestellen! Ga naar <https://luther-bier.nl> en u vindt alle informatie en bestelmogelijkheden. Afhalen kan dan door een afspraak te maken met de bierwaard van de plaatselijke lutherse gemeente. Na bestelling en betaling ontvangt u een mail met de naam en mailadres van de bierwaard.

Uitnodiging van het Stadsklooster: Pinksterpelgrimage

Op Pinkstermaandag, 25 mei, houdt het Stadsklooster een Pinksterpelgrimage.

Dit jaar gaan we voor de pelgrimage op Tweede Pinksterdag naar Lettelbert. We starten bij het Iconenkerkje om vanaf daar te wandelen in de omgeving. Aansluitend is er gelegenheid voor een ontvangst in de kerk en een afsluitende vesper.

- 13.30 Verzamelen bij het Iconenkerkje Lettelbert,
Hoofdstraat 162 te Lettelbert
 - 13.45 Vertrek voor de wandeling
 - 16.00 Ontvangst in het Iconenkerkje met koffie/thee en wat lekkers
 - 17.00-17.30 uur Vesper in de kerk.
- Kosten bedragen € 5,00 (bij aankomst contant betalen)

Aanmelden via info@stadskloostergroningen.nl.
Iedereen is hiervoor uitgenodigd!

Uniek! Muziek voor twee orgels

Tymen Jan Bronda en Wolfgang Kläsener (Essen) spelen op zaterdag 6 juni het Duoconcert in de Lutherse kerk van Groningen.

Beiden brengen eigen solistische bijdragen van Vidiana, (da Viadana), Bruhns, Muffat, J.S. Bach, en Rheinberger op kistorgel, barokorgel en romantisch Van Oeckelenorgel. Daarnaast zullen ze diverse bewerkingen voor 2 instrumenten laten horen waaronder de prachtige Sinfonia uit cantate 29 van Johann Sebastian Bach. Het kistorgel is daarbij de solist; het barokorgel het 'orkest'. In de intieme sfeer dito akoestiek van deze (de) Lutherse kerk komt deze polyfone muziek van Bach volledig tot haar recht. Dit mag je dus niet missen.

Na afloop biedt de Stichting Vrienden Lutherse kerk u een drankje aan in de foyer. Van harte welkom aan de Haddingestraat.

aanvang 20:00 uur.

tickets & programma:

<https://binnenstadskerken.nl/evenement/muziek-voor-twee-orgels>.

Midzomernachtconcert 21 juni

Op zondag 21 juni geven Mathilde van Wijnen (viola da gamba) en Jelte Hulzebos (orgel & klavecimbel) het Midzomernachtconcert in onze kerk.

Ze spelen een programma met o.m. Tunder, Buxtehude, Schenk, Frescobaldi en J.S. Bach.

Aanvang 21.30 uur. Na afloop schenken de Vrienden van de Lutherse Kerk een glaasje. Van harte welkom!

Lutherse Werkweek voor Kerkmuziek

De 74ste werkweek wordt gehouden **van maandag 27 juli t/m zaterdag 1 augustus in conferentiecentrum Bovendonk in Hoeven**, alwaar ook het slotconcert wordt gegeven.

De werkweek zal een extra feestelijke invulling krijgen vanwege het 80-jarig bestaan van de Werkgroep. Deelnemersprijzen zijn € 640 voor een eenpersoonskamer en € 565 (p.p) voor een tweepersoonskamer.

Meer informatie op:

<https://www.luthersewerkgroepkerkmuziek.nl/activiteiten/werkweek>.

Daar is ook het deelnemersformulier te vinden. **Opgeven kan tot 1 juli.**

Uitgaansagenda Lutherse Kerk

5 juni 20:15 Gauguin Ensemble & Philippe Graffin; slotconcert
Groninger Muziekvereniging.
Kamermuziek van Schumann, Brahms en Rabl.

17 juni 20:00 Gyo Kretz, singer-songwriter en componist;
solo performance als onderdeel van The Candlelight Tour.

Zie voor alle concerten in de Lutherse Kerk de website van
Binnenstadskerken:
<https://binnenstadskerken.nl/wp/verhuur/lutherse-kerk/agenda-lutherse/>

Handige adressen

Kerkgebouw en Lutherzaal		Haddingestraat 23, 9711 KC Groningen
Website / e-mailadres		www.elgg.nl / info@elgg.nl
ORGANISATIE		
Predikant	ds. Susanne Freytag	tel. 06 43955283 s.freytag@gmx.net Klaas Woltjerweg 41, 9636 BB Zuidbroek
College van Kerkrentmeesters		elgg.kerkrentmeesters@gmail.com
	Rekeningnummer CvK	NL21 RABO 0373 7136 14 t.n.v. Ev.-Lutherse Gemeente Groningen
College van Diakenen	Rekeningnummer CvD	NL92 INGB 0006 3262 56 t.n.v. Diaconie ELGG Groningen
STICHTING EXPLOITATIE		
Informatie verhuur	Binnenstadskerken	luthersekerk@binnenstadskerken.nl tel. 050-3111277
OVERIGE		
Muziekdiensten	Commissie Muziekdiensten	p/a Haddingestraat 23 , 9711 KC Groningen
	Rekeningnummer	NL37 INGB 0002 9483 48 t.n.v. Commissie Muziekdiensten
SVLK (St. Vrienden Lutherse Kerk)		www.svlk.nl / info@svlk.nl

OPBOUW 2026-3 ALGEMENE EDITIE

Opbouw is het officiële orgaan van de Evangelisch-Lutherse Gemeente Groningen. Opbouw verschijnt zes maal per jaar.

Er zijn twee edities: *Gemeente* en *Algemeen*.

De gemeente-editie is bestemd voor leden en vrienden van de ELGG.

De algemene editie is bestemd voor lezers van buiten de gemeente en bevat geen persoonlijke gegevens. Deze editie verschijnt alleen digitaal.

Abonneren op de algemene editie: stuur een mail naar verzendingopbouw@elgg.nl.

Het volgende nummer zal verschijnen rond 29 juni.

Kopij inleveren: **uiterlijk op 19 juni**.

Redactie-adres: Haddingestraat 23, 9711 KC Groningen

E-mail redactie: redactieopbouw@elgg.nl

E-mail verzending: verzendingopbouw@elgg.nl